

3.2 Metodický blok č. 2 (Doplňkový tematický blok I - Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků škol v oblasti zavádění formativního hodnocení – verze pro MŠ a SPgŠ) – počet hodin 16 hodin distanční a 8 hodin prezenční

V souladu s obsahem vzdělávání v rámci projektu Kompetence leadera úspěšné školy je žádoucí, aby lektor splňoval kvalifikační předpoklady, tzv. „Standard lektora“. Tento standard má definovaný každý vzdělávací modul v rámci projektu. Standard lektora pro doplňkový tematický blok I – se zaměřením na MŠ a SPgŠ (dále DTB I – MŠ a SPgŠ) je dostupný na <http://www.klus.upol.cz/2020/09/05/standardy-lektora/>.

V rámci příprav a plánování každé vzdělávací hodiny prezenční části vzdělávacího modulového programu DTB I – MŠ a SPgŠ je nutné stanovit si:

- vzdělávací cíle;
- zvolit vhodné vyučovací metody a organizační formy.

Je nutné zvolit takový repertoár výukových metod a forem, které povedou k dosažení stanovených cílů. Dbáme na aktivní zapojení účastníků, střídání metod a forem. Využíváme především aktivizační a komplexní metody výuky. Pro jednotlivé aktivity uvádíme přibližný časový rozsah.

Nezapomeňme připravit pomůcky ve formě studijních textů, zdroje informací, důležité odkazy, pracovní listy, příklady, videa, obrázky. Rovněž pracujeme s příklady dobré praxe, které jsou také součástí distančních textů.

V posledních fázích přípravy volíme způsob hodnocení výkonů účastníků kurzu. Využijeme formulované výukové cíle, jež zpětně ověřujeme. Kombinujeme písemné zkoušení na závěr s průběžným ověřováním pomocí předem připravených otázek, zadáváme úkoly k vypracování.

Je vytvořena baterie testů a jejich řešení – viz výukové materiály (digitální forma, tj. v e-learningovém systému **LMS UNIFOR**; přihlašovací odkaz: <https://unifor.upol.cz/pedagogicka/>; uživatelské jméno: esfklus; heslo: esfklus2019).

Posledním krokem při plánování je reflexe účastníků kurzu a sebereflexe lektora. Děje se až po skončení hodiny. Pro sebereflexi lze využít techniku kladení otázek:

- zda byly učební činnosti vybrány vhodně;
- co dělalo účastníkům největší obtíže;
- zda byl výklad srozumitelný;
- co se podařilo, co se nepodařilo.

Pro zhodnocení reakcí účastníků na konci kurzu je možné využít evaluační dotazník, ale také rozhovor nebo anketu.

Před realizací modulu je vždy nutné aktualizovat učivo vzhledem k aktuálním právním předpisům.

Jednou z možných forem realizace prezenčního studia je workshop, kdy lektor připraví program tak, aby prostřednictvím různých technik ([brainstorming](#), [priorizace](#), [mentální mapy](#), [zpětná vazba](#), aj.) účastníci s využitím vlastních zkušeností a znalostí došli k výstupu, který je pro ně užitečný a využitelný v jejich další práci, praxi. Lektor je při tom většinou v roli [moderátora](#), [facilitátora](#). Výstup workshopu se formuluje díky předem danému tématu a cíli workshopu.

Workshop není vhodný pro úplné začátečníky, ale slouží pro další vzdělávání a prohlubování znalostí. V průběhu workshopu není představována [teorie](#) – předpokládá se, že každý účastník má určitý teoretický základ (podmínkou účasti je absolvování distanční části vzdělávacího modulového programu DTB I – MŠ a SPgŠ, která předchází prezenční části) a je schopen s ním ostatní seznámit. Díky

interaktivním formám spolupráce mezi účastníky tohoto typu vzdělávání dochází k tomu, že si odnášejí více podnětů pro své další praktické působení.

Učivo DTB I – MŠ a SPgŠ obsahuje následující výukové materiály:

- prezentace v Microsoft PowerPoint (odkazy dostupné v příloze 5.2);
- distanční výukové materiály zavěšené v LMS UNIFOR (<https://unifor.upol.cz/pedagogicka/>);
- baterie testů a jejich řešení přístupné v LMS UNIFOR (odkazy dostupné v příloze 5.2);
- příklady dobré praxe;
- seznam doporučené literatury.

Seznam prezentací v Microsoft PowerPoint prezenční části vzdělávacího modulového programu v rozsahu 8 hodin:

- Podoba formativního hodnocení
- Implementace formativního hodnocení
- Stanovování kritérií hodnocení
- Nástroje a techniky formativního hodnocení v mateřských školách

Odkazy k prezentacím jsou dostupné v příloze 5.2.

Seznam distančních výukových materiálů pro distanční část DTB I – MŠ a SPgŠ v rozsahu 16 hodin:

- Podoba formativního hodnocení
- Implementace formativního hodnocení
- Stanovování kritérií hodnocení
- Nástroje a techniky formativního hodnocení v mateřských školách

Prezenční část programu Formativní hodnocení v podmínkách MŠ je koncipována jako jednodenní workshop.

Cíle prezenční části vzdělávacího modulového programu Doplnkový tematický blok I – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků škol v oblasti zavádění formativního hodnocení – verze pro MŠ a SPgŠ:

- Prohloubit znalosti o formativním hodnocení získané během distanční výuky.
- Objasnit rizika formativního hodnocení v praxi MŠ.
- Objasnit možnosti využití formativního hodnocení v praxi MŠ.

Informace k lektorskému zabezpečení prezenční části vzdělávacího modulového programu Doplnkový tematický blok I – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků škol v oblasti zavádění formativního hodnocení – verze pro MŠ a SPgŠ:

Lektor by měl vzhledem k rozsáhlosti problematiky formativního hodnocení v MŠ dávat účastníkům dostatečný prostor pro dotazy, měl by přizpůsobit tempo semináře potřebám účastníků.

Požadavky na kompetence lektora:

- odborná znalost tematiky;
- praktické zkušenosti z výuky.

Lektor preferuje interaktivní vedení workshopu před akademickým stylem.

Powerpointová prezentace je pouze podporou pro lektora a je možné ji využít v návaznosti na témata, která budou účastníci v ohlédnutí za distančním studiem zmiňovat.

Lektor využívá Standardu lektora DTB I – verze pro MŠ a SPgŠ (<http://www.klus.upol.cz/2020/09/05/standardy-lektora/>).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Pomůcky:

- psací potřeby, dataprojektor, flipchart, obrazové přílohy z pedagogické praxe

3.2.1 BLOK č. 1 (Podoby formativního hodnocení)

Cíle bloku č. 1:

- Objasnit přínos formativního hodnocení pro děti.
- Objasnit principy formativního hodnocení.
- Pochopit význam respektující komunikace a popisného jazyka zpětné vazby.

Rozsah:

- 2 hodiny (2 x 45 min.)

Obsah bloku č. 1 (aktivity, úkoly, průběh):

Úvodní část:

- zahájení prezenční části lektorem – motivační úvod;
- představení lektora (včetně případných dotazů účastníků);
- představení projektu (včetně případných dotazů účastníků);
- představení vzdělávacího modulového programu DTB I – MŠ a SPgŠ (včetně případných dotazů účastníků);
- nastavení harmonogramu workshopu.

Aktivita:

Lektor vyzve účastníky v rámci evokační aktivity ke komunikaci.

Otázky lektora:

- Jaká je délka vaší pedagogické praxe?
- Jaká témata vás zajímají?
- Co vám v praxi MŠ a SPgŠ činí největší problém?
- Co od prezenční části očekáváte?
- Co očekáváte od lektora?

Lektor zaznamenává zajímavé odpovědi na flipchart.

Lektor se následně dotazuje na učivo z distančního materiálu Podoba formativního hodnocení vzdělávacího programu, a to:

- Jaké jsou rozdíly mezi sumativním a formativním hodnocením?
- V čem může být formativní hodnocení přínosné pro děti?
- Jaké jsou principy formativního hodnocení?
- Proč je důležité používat respektující komunikaci a popisný jazyk zpětné vazby?

Aktivita:

Lektor zahájí aktivitu „**Když se řekne hodnocení**“:

Rozdá účastníkům karty DIXIT (viz obr. č. 3.2.1.1; příloha 5.2.1.1). Rozdělí je do 3–4 skupin. Účastníci si mají vybrat, která karta vystihuje jejich asociace k tématu HODNOCENÍ.

Náplní aktivity je, aby účastníci vytvořili plakát, který zachytí přehledně myšlenky a pojmy, jež ve skupině zazněly. Ve skupinách zvolí mluvčího, který bude plakát prezentovat.

Obr. č. 3.2.1.1: Karty DIXIT (zdroj: https://masicek.net/dixit/dixit_2-karty.jpg)

1. téma: Podoby formativního hodnocení

Výklad:

Následuje výklad lektora k hodnocení. Lektor se opírá o prezentaci Podoby formativního hodnocení (viz obr. č. 3.2.1.2–3.2.1.5).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodnocení a HODNOTY

1. Původní význam slova „hodnota“ je výsledek měření např. teplotní hodnoty (přírodovědné, matematické, ekonomické hodnoty)

HODNOTIT zde znamená především (přesně) MĚŘIT.

2. Odvozený význam slova „hodnota“ byl v pol. 19. stol. zaveden pro hodnoty etické, např. svoboda, zodpovědnost:

- znamenají to, čeho si lidé váží, cení, za co jsou ochotni něco obětovat;
- jsou tím, čím se naše HODNOCENÍ řídí nebo ORIENTUJE.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.2: Slide 2 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodnocení a HODNOTY

- Kromě absolutní polarity (umí – neumí, dobro – zlo), počítá pojem hodnota s tím, že hodnocení bývají odstupňována: lepší – horší; více – méně.
- Porovnáváním (kladných) hodnot mezi sebou si vytváříme vlastní žebříček (etických) hodnot.
- Hodnocení různých lidí se často podobají nebo dokonce shodují, zejména pokud tito lidé patří do téže společnosti, k téže kultuře nebo mají **společné zkušenosti**.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.3: Slide 3 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Východiska vztahující se k hodnocení

- Zkvalitnění hodnocení vyžaduje celkovou změnu pojetí vzdělávání směrem ke skutečnému respektování individuálních potřeb dětí.
- Nestačí dobrý úmysl učitele, nezbytné jsou dovednosti aplikované v každodenní praxi.
- Zavádění formativního hodnocení je dlouhodobý a náročný proces.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

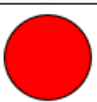
Obr. č. 3.2.1.4: Slide 4 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Technika semaforu

Vůbec nerozumím.
Můžeme si to
vysvětlit znovu?

Myslím si, že jsem rozuměl/a.
Ale občas se ztrácím.

Rozumím.
Nepotřebuji žádnou
další pomoc.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.5: Slide 5 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Výklad:

Lektor pokračuje ve výkladu tématu Podoby hodnocení. Vysvětluje rozdíly mezi sumativním a formativním hodnocením. Opírá se o powerpointovou prezentaci Podoby formativního hodnocení (viz obr. č. 3.2.1.6–3.2.1.8).

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Formy hodnocení

bezděčné x záměrné

- **Verbální** – u dětí v MŠ ústní / pro rodiče může být písemné
- **Nonverbální** – gesta, mimika, pohyb
- **Číselné** – klasifikační stupnice, body, procenta (sumativní)
- **Grafické** – obrázky, grafy, symboly, barvy

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.6: Slide 8 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Dělení hodnocení na sumativní a formativní

	<u>sumativní</u>	formativní
načasování	na konci	v průběhu
typ konečného adresáta	rodiče, učitelé vzdělávací politice	primárně dítěti učiteli, aby mohl dítěti pomoci
účel, kterému daný typ slouží	zhodnotit, zda děti umí, vědí nebo rozumějí	pomoci dítěti, identifikovat jeho vzdělávací potřeby a přizpůsobit jim edukační aktivity s cílem vylepšit jeho učební výsledky

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.7: Slide 9 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Lektor se dotazuje účastníků: Jaké formy hodnocení používáte v praxi? O jaké situace se jedná?

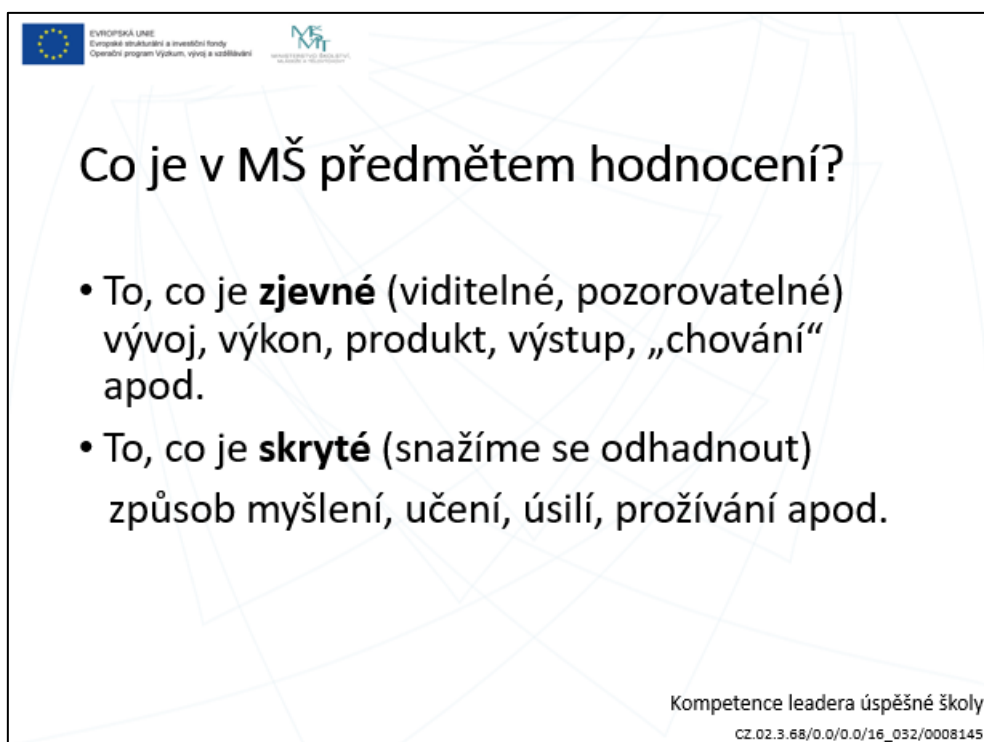

Obr. č. 3.2.1.8: Slide 10 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

2. téma: Hodnocení v MŠ

Výklad:

Lektor pokračuje ve výkladu na téma **Hodnocení v MŠ**. Opírá se o powerpointovou prezentaci Podoby formativního hodnocení (viz obr. č. 3.2.1.9–3.2.1.13).

Obr. č. 3.2.1.9: Slide 11 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co je v MŠ předmětem hodnocení?

Měli bychom hodnotit pouze to pozorovatelné/měřitelné?

Formativním hodnocením podporujeme a rozvíjíme i to skryté, např. oceňujeme snahu, a tím podporujeme vnitřní motivaci k učení.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.10: Slide 12 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodnocení

A. Hodnocení **učení** dětí (assessment of learning)

B. Hodnocení **podporující učení** dětí (assessment for learning)

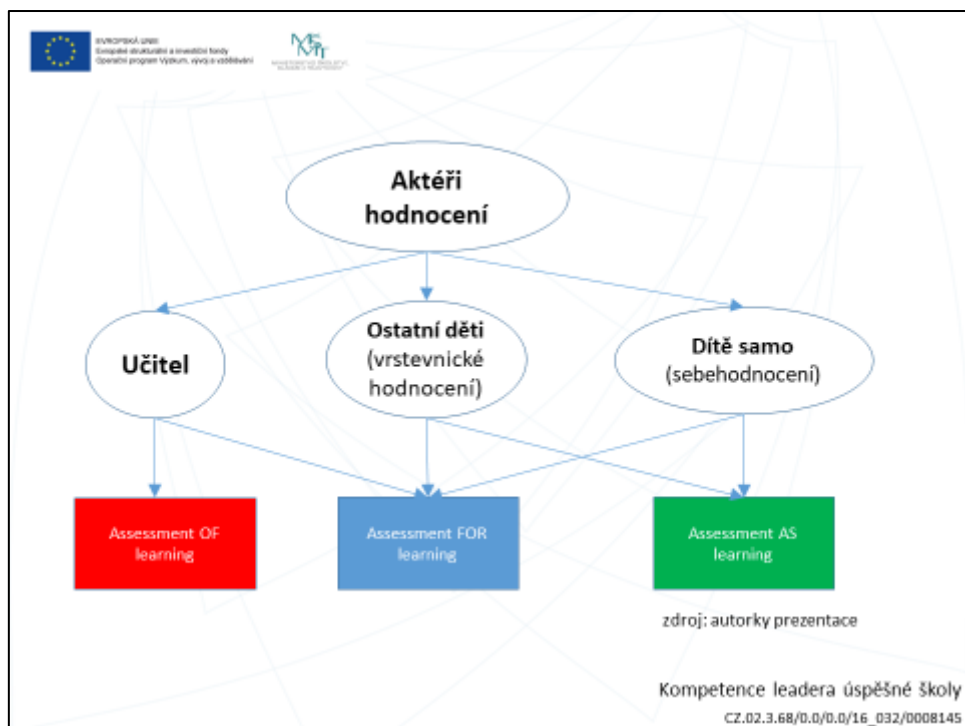
C. Hodnocení **rozvíjející schopnosti** dětí hodnotit sebe i druhé
(assessment as learning)

KOMUNIKACE A VZTAHY

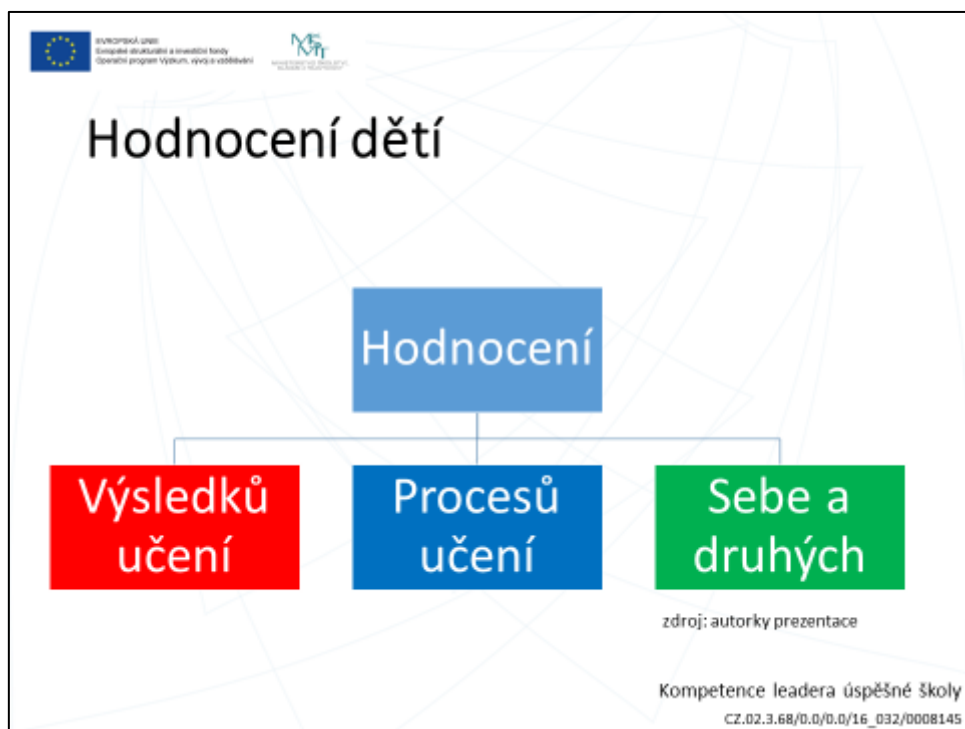
Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.11: Slide 13 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Obr. č. 3.2.1.12: Slide 14 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Obr. č. 3.2.1.13: Slide 15 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

3. téma: Formativní hodnocení v MŠ

Výklad:

Lektor pokračuje výkladem na téma **Formativní hodnocení v MŠ**. Opírá se o powerpointovou prezentaci Podoby formativního hodnocení (viz obr. 3.2.1.14–3.2.1.16).

Formativní hodnocení v MŠ

- hodnocení **podporující učení dětí** (assessment for learning)

+

- hodnocení **rozvíjející schopnosti dětí hodnotit sebe i druhé** (assessment as learning)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.14: Slide 16 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Aktivita:

Lektor rozdělí účastníky do dvojic, aby si mohli vyzkoušet aktivitu na téma Typy hodnocení dle vztahové normy (viz pokyny níže).

Typy hodnocení dle vztahové normy

Prodiskutujte ve dvojicích: podle čeho učitel hodnotí dítě a jaký dopad na dítě toto hodnocení má:

A) Anička
Aničko, dneska jsi udělala více chyb než Martínek, to mě velice překvapilo! Ale pořád to není tak hrozné, jako třeba v případě Kubíčka.

B) Bořek
Bořku, dnes se ti podařilo dodržet všechna pravidla, která jsme si stanovili: neskákal si nikomu do řeči a uklidil sis po sobě hračky.

C) Claudie
Claudie, zatímco obvykle skáčeš v komunitním kruhu dětem i mně do řeči, dnes jsi zvládla sedět tiše a poslouchat ostatní. Děkuji ti za to a věřím, že příště to zvládneš stejně dobře jako dnes!

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.15: Slide 17 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

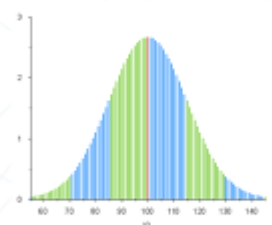

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Typy hodnocení dle vztahové normy

a) normativní hodnocení – výkon dítěte porovnáváme s ostatními dětmi ve třídě; měříme **relativní výkon** vzhledem k normě pro danou skupinu (norma od normálního rozdělení pravděpodobnosti dle Gaussovy křivky),

(zdroj obrázku: <https://www.alternation.cz/pocet/gaussova-krivka-ve-freemathu-m-prostredich-freemathu>)

b) kritériální hodnocení – hodnotíme výkon dítěte ve vztahu k zvolenému kritériu nebo sadě kritérií; měříme **absolutní výkon** vzhledem ke splnění stanovených cílů,

c) hodnocení dle individuální vztahové normy – posuzujeme práci/výkon dítěte vzhledem k jeho předešlému výkonu.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.16: Slide 18 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Výklad:

Lektor představí účastníkům různé metody, které lze využít v praxi MŠ (viz obr. č. 3.2.1.17–3.2.1.18).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

„Mysli – prober to s kamarádem – řekni to všem“

1. Promysli si odpověď /řešení sám v klidu.
2. Řekni svou odpověď kamarádovi a poraď se s ním, zda je správná.
3. Řekni svou odpověď ostatním.

Technika vhodná do komunitního kruhu při závěrečné reflexi.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.17: Slide 22 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

„Žádné ruce nahoře“

1. Položte otázku
2. Dejte dětem čas promyslet si odpověď (počítejte v duchu do 10)
3. Vylosujte jméno dítěte, které odpoví

Lze využít lékařských špachtlí na kterých jsou jména dětí nebo jejich značky.

Technika vhodná do komunitního kruhu při závěrečné reflexi.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.18: Slide 23 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Lektor se ve výkladu zaměřuje na **metody formativního hodnocení**, resp. **klíčové strategie formativního hodnocení** (viz obr. č. 3.2.1.19).

Obr. č. 3.2.1.19: Slide 33 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Lektor v rámci tohoto bloku účastníky seznamuje s **respektující komunikací** (viz obr. č. 3.2.1.20–3.2.1.22 powerpointové prezentace Podoby formativního hodnocení). Lektor zdůrazňuje, že se jedná o základ formativního hodnocení.

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Respektující komunikace

(P. Kopřiva, D. Nevolová, J. Nováčková, T. Kopřivová, 2017)

- Respekt jako základní nástroj pro budování vztahů
- Respekt jako úcta k druhým znamená:
 1. chovat se tak, aby to nezraňovalo jejich důstojnost
 2. přijmout fakt, že ostatní se mohou lišit, aniž by byli horší nebo lepší než my

Respektující komunikace vyžaduje partnerský přístup!

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.20: Slide 50 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

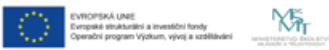
Respektující přístup ve výchově vyžaduje jasné a pevné hranice

- Jasné a pevné hranice dávají pocit bezpečí.
- Nejasné a proměnlivé hranice přinášejí nejistotu a úzkost.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.21: Slide 51 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Co tedy dále ANO? Co komunikaci usnadňuje, otevírá, podporuje?

- Aktivní naslouchání
- Povzbuzování, vyjadřování zájmu
- Parafrázování myšlenek
- Zrcadlení pocitu
- Shrnování
- Uznání/ocenění

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.22: Slide 52 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

4. téma: Popisný jazyk zpětné vazby

Závěr bloku patří tématu **Popisný jazyk zpětné vazby** (viz obr. č. 3.2.1.23–3.2.1.25 powerpointové prezentace Podoby formativního hodnocení).

Používáme popisný jazyk I.

- Vyjadřujeme se k výkonu, práci, snaze
- **„Popisujeme, co vidíme“** - co nejkonkrétněji a vztahově neutrálně
- Neříkat dítěti, jsi šikovný, ale popsat to „šikové chování“
„Správně jsi zařadil všechna zvířátka k jejich stínům.“
- Popisem můžeme i naznačit, co dalšího bude brzy umět
„Už umíš správně uvázat kličku, brzy ji budeš umět zavázat tak pevně, aby se ti nerozvazovala při chůzi.“ (Tomanová, 2006).

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.23: Slide 54 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Používáme popisný jazyk II.

Dítě **vždy** oslovíme křestním jménem

Struktura:

1. specifikace a ocenění dobrých prvků
2. konstatování toho, co je třeba ještě zlepšit, nebo kde je potřeba více práce, a to ve formě doporučení / otázky
3. pozitivum, motivační závěr, povzbuzení

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.24: Slide 55 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Používáme popisný jazyk III.

Pozitivní zpětná vazba:

- hovoříme ve **2. osobě**

„Dařilo se ti dnes neskákat ostatním dětem do řeči.“

Negativní zpětná vazba:

- hovoříme **v 1. či ve 3. osobě**
- nebo formuluje jako **otázku**

„Mohli bychom se příště zaměřit na ... / Co by ti mohlo pomoci, abys příště ...“

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.1.25: Slide 56 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Aktivita:

Lektor na závěr s účastníky vyzkouší aktivitu, tzv. tvarování (viz obr. č. 3.2.1.26). Na flipchart napíše následující příklady:

$$8 + 4 = 12$$

$$7 + 8 = 14$$

$$5 + 3 = 8$$

$$6 + 2 = 8$$

Lektor instruuje účastníky, aby si jednotlivě zapsali první myšlenku, která je po přečtení napadla. Následně dojde ke vzájemnému sdílení jejich nápadů.

Tvarování je takový způsob učení, kdy se snažíme podchytit lepší pokusy tím, že na ně upozorníme. Neopakovat stále dokola, co dítě dělá špatně. Musí vědět, co je správné, resp. správnější ve srovnání s jeho méně úspěšnými momenty.

Př.: Trenér, který používá tvarování, se dívá na svého svěřence, jak hraje jeden úder za druhým, a jen čas od času přeruší své mlčení upozorněním na to, co se povedlo, co bylo lepší.

Neopakujeme dítěti stále dokola, že jeho výslovnost byla špatná, ale snažíme se v jeho pokusech najít ty, které se mu více povedly.

Náš život tvarujeme podle našich představ tím, že se vrátíme k těm okamžikům, které se nám vydařily, a budeme reflektovat, co za tím stálo / díky čemu se tak stalo.

Obr. č. 3.2.1.26: *Tvarování* (zdroj: BAHBOUH, Radvan. *Pohádka o ztracené krajině: Psychologie sebekoučování*. Ilustrovala Jaroslava BIČOVSKÁ. Praha: Qed Group, 2010. ISBN 978-80-86149-61-5.)

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

3.2.2 BLOK č. 2 (Implementace formativního hodnocení)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Cíle bloku č. 2:

- Objasnit smysl formulace cílů aktivit.
- Pochopit vztah mezi stanovováním cílů a hodnocením jejich dosažení.
- Vyjmenovat překážky a problémy, které mohou zkomplikovat proces sebehodnocení.
- Pochopit význam sebehodnocení pro učení dětí.
- Analyzovat výhody či nevýhody jednotlivých metod, technik a nástrojů formativního hodnocení.
- Navrhnout vlastní plán zavádění jedné metody, techniky či nástroje formativního hodnocení do praxe.

Rozsah:

- 3 hodiny (3 x 45 min.)

Obsah bloku č. 2 (aktivity, úkoly, průběh):

Aktivita:

Lektor zahájí blok evokační aktivitou, v níž klade otázky.

Otázky lektora:

- Stanovujete si cíle pro jednotlivé aktivity?
- Proč ano/ne?
- K čemu nám může stanovování cílů pomoci?
- Znaří tyto cíle děti?
- Proč ano/ne?

Lektor vyzve účastníky k diskusi.

1. téma: Cíle a proces učení

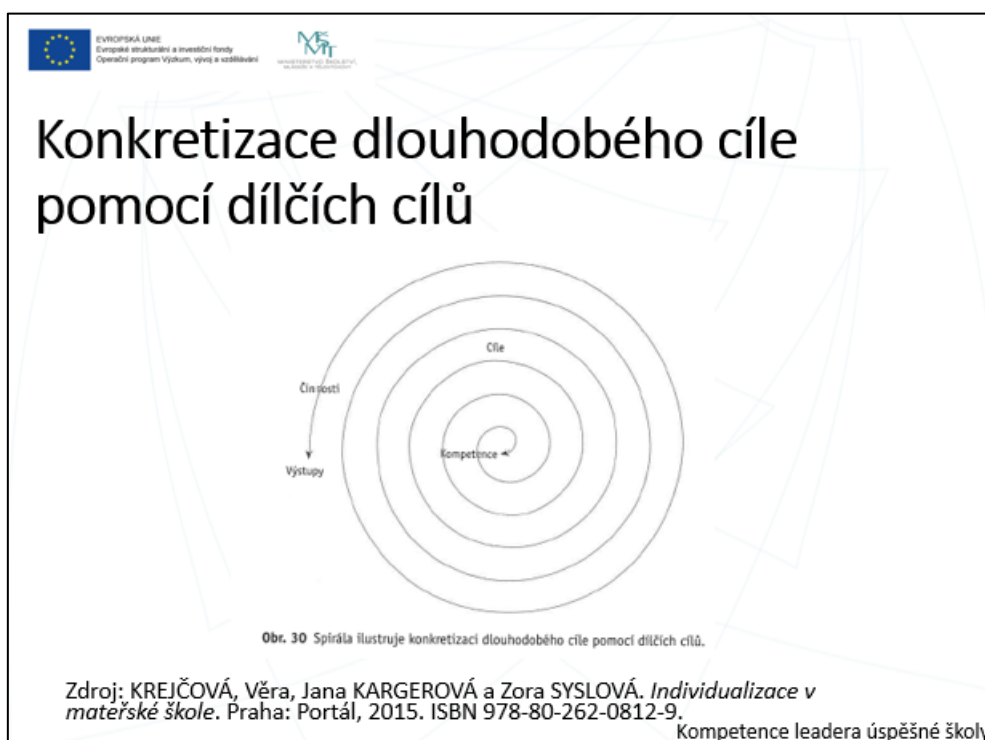
Výklad:

Lektor vysvětlí **cíle a proces učení**. Opírá se o powerpointovou prezentaci Implementace formativního hodnocení (viz obr. č. 3.2.2.1).

Obr. Č. 3.2.2.1: Slide 3 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Obr. Č. 3.2.2.2: Slide 4 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

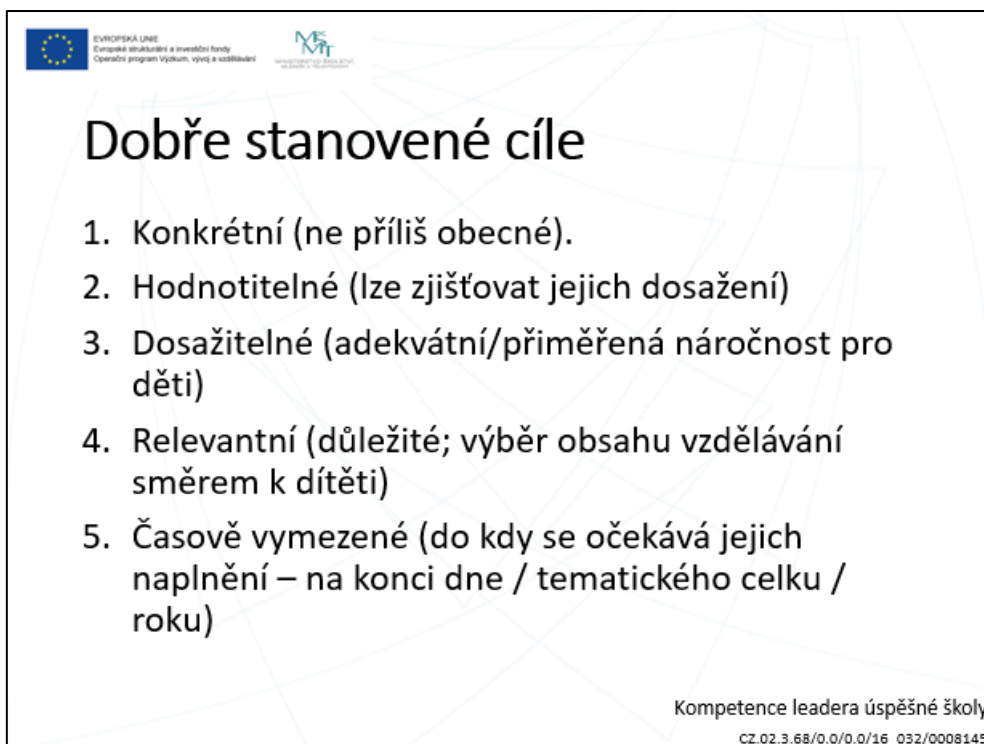
Lektor vysvětlí, jak lze stanovovat výchovně-vzdělávací cíle, a využívá k tomu powerpointovou prezentaci (viz obr. č. 3.2.2.3–3.2.2.5).

Obr. č. 3.2.2.3: Slide 6 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Obr. č. 3.2.2.4: Slide 7 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Dobře stanovené cíle

1. Konkrétní (ne příliš obecné).
2. Hodnotitelné (lze zjišťovat jejich dosažení)
3. Dosažitelné (adekvátní/přiměřená náročnost pro děti)
4. Relevantní (důležité; výběr obsahu vzdělávání směrem k dítěti)
5. Časově vymezené (do kdy se očekává jejich naplnění – na konci dne / tematického celku / roku)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.5: Slide 8 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Aktivita:

Lektor rozdává účastníkům do dvojic pracovní listy (viz obr. č. 3.2.2.6, příloha 5.2.2.1). Smyslem aktivity je, aby:

- 1) účastníci rozdělili správně a nesprávně formulované cíle;
- 2) u nesprávně formulovaných cílů aby našli, v čem jsou chybné.

Cíle – cvičení 1

A) Rozdělte správně a nesprávně formulované cíle.

B) U nesprávně formulovaných cílů najděte, v čem jsou chybné.

Pozn. cíle účastníkům rozstřiháme do skupin

Učitel naučí dítě rozlišovat hudební nástroje.

Dítě se bude učit pojmenovat části lidského těla.

Dítě vysloví adresu svého bydliště.

Dítě rozumí tomu, proč máme zdravit dospělé.

Dítě vyjmenuje hlavní postavy pohádky O Červené Karkulce.

Dítě pochopí, proč se má učit nazpaměť říkanku.

Dítě vysvětlí fungování trávicího systému.

Dítě má povědomí o tom, co přispívá k ochraně naší planety.

Dítě rozliší, co prospívá a co škodí našemu zdraví.

Obr. č. 3.2.2.6: Cíle (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Lektor vyzve účastníky, aby sdělili, které řešení je podle nich správné a proč. Následně si společně řeknou správné řešení.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Cvičení 1: Cíle – správné řešení

A) Rozdělte správně a nesprávně formulované cíle.

B) U nesprávně formulovaných cílů najděte, v čem jsou chybné.

- Učitel naučí dítě rozlišovat hudební nástroje.
- Dítě se bude učit pojmenovat části lidského těla.
- Dítě vysloví adresu svého bydliště.
- Dítě rozumí tomu, proč máme zdravit dospělé.
- Dítě vyjmenuje hlavní postavy pohádky O Červené karkulce.
- Dítě pochopí, proč se má učit nazpaměť říkanku.
- Dítě vysvětlí fungování trávicího systému.
- Dítě má povědomí o tom, co přispívá k ochraně naší planety.
- Dítě rozliší, co prospívá a co škodí našemu zdraví.

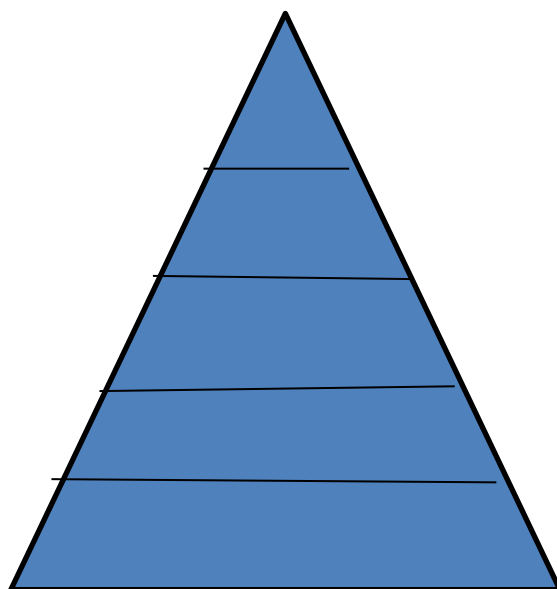
Obr. č. 3.2.2.7: Řešení (červeně jsou označeny chybné odpovědi)

Aktivita:

Lektor následně vyzve účastníky, aby seřadili z hlediska dětí cíle od nejméně náročného po nejvíce náročný:

- Dítě vysloví adresu svého bydliště.
- Dítě vyjmenuje hlavní postavy pohádky O Červené karkulce.
- Dítě vysvětlí fungování trávicího systému.
- Dítě rozliší, co prospívá a co škodí našemu zdraví.

Lektor může vyzvat účastníky, aby odpovědi přišli zapsat do připravené pyramidy na flipchartu:

Obr. č. 3.2.2.8: Návrh možného vzhledu pyramidy (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Smysl cvičení lektor vysvětlí na slidu prezentace (viz obr. č. 3.2.2.9). Začíná od toho, co je pro dítě nejméně obtížné, tedy zapamatování, naopak nejtěžší je použití v reálném životě.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obr. č. 3.2.2.9: Slide 10 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Aktivita:

Lektor účastníky vyzve, aby výše uvedené cíle zařadili do myšlenkových operací (řešení viz níže):

Cvičení 3: Zařadte „správně“ stanovené cíle do kategorií myšlenkových operací - řešení

Zapamatování:

- Dítě vysloví adresu svého bydliště.

Porozumění:

- Dítě vyjmenuje hlavní postavy pohádky O Červené karkulce.

Analyzování:

- Dítě vysvětlí fungování trávicího systému.

Použití:

- Dítě rozliší, co prospívá a co škodí našemu zdraví.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.10: Řešení myšlenkových operací (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

2. téma: Sebehodnocení

Aktivita:

Lektor se v další části bloku věnuje tématu **sebehodnocení**. Část zahájí evokační aktivitou, kdy účastníkům klade otázky:

- Proč je hodnocení druhých i sebe tak obtížné?
- Co ovlivňuje naši schopnost hodnotit „objektivně“?
- Jaký je vztah mezi hodnocením a sebehodnocením?

Lektor nechá účastníkům dostatek prostoru pro zamyšlení se nad otázkami. Odpovědi mohou zaznamenat na papír. Následuje diskuse účastníků.

Lektor rozdělí účastníky do skupin po 3–4 lidech, aby diskutovali, jak rozumí těmto pojmům:

1. Haló efekt	4. Efekt pořadí
2. Pygmalion efekt	5. Růstové nastavení mysli
3. Golem efekt	6. Metakognice

Obr. č. 3.2.2.11: Porozumění pojmům (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Lektor vyzve účastníky, aby si zvolili mluvčího, který řekne, na čem se skupina shodla. Potom lektor pojmy vysvětlí a má při tom puštěné slidy prezentace (viz obr. č. 3.2.2.12–3.2.2.15).

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Haló efekt

- Působení prvního dojmu, který si učitelka o dítěti učiní na základě jednoho jeho projevu.
- Toto očekávání bývá dlouhodobé, má jistou míru setrvačnosti a má tendenci hodnotit zpravidla pouze to chování, které potvrzuje naše očekávání (Tomanová, 2006).
- Toto hodnocení může dítě demotivovat v dalším procesu učení a v komunikaci s učitelkou.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.12: Slide 13 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Pygmalion/Golem efekt

Sebesplňující předpovědi/prorocství: Osobnost dítěte je formována vlivem učitelova očekávání, jak se dítě bude chovat, jaké je, popřípadě kým se stane.

Pygmalion efekt: Učitel získá o dítěti pozitivní dojem, potom vytváří takové podmínky, že se zlepšení dítěte skutečně dostaví.

(zdroj obrázku:
<https://cz.pinterest.com/pin/696861742312177780/>)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.13: Slide 14 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Golem efekt

- Učitel získá o dítěti negativní dojem (že nemá možnost se zlepšit, něco naučit, ...).
- Učitel se chová k dítěti odmítavě, kritizuje ho.
- Dítě rezignuje a začne se zhoršovat.

(zdroj obrázku:
<https://divacky.cz/janiii/eshop/knihy/61-prazsky-kabalista-9788074071485.html>)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.14: Slide 15 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Efekt pořadí

- Dojem z výkonu prvního jedince působí na hodnocení následujícího jedince (Tomanová, 2006)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.15: Slide 16 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Aktivita/poslech:

Lektor účastníkům pustí krátké 10minutové video C. Dweckové: Nastavení mysli (2017), zabývající se růstovým vs. fixním nastavením mysli:

https://www.ted.com/talks/carol_dweck_the_power_of_believing_that_you_can_improve#t-12050.

Po videu lektor klade účastníkům otázky:

- Patřili byste spíše k lidem s fixním, nebo růstovým nastavením mysli?
- Jak s dětmi máme, resp. nemáme podle Dweckové komunikovat, abychom u nich podpořili růstové nastavení mysli?
- Co si z tohoto videa odnášíte do své praxe?

Lektor nechá účastníky nad položenými otázkami diskutovat.

Výklad/shrnutí:

Lektor shrne téma:

Člověk s fixním nastavením mysli:

- vyhýbá se výzvě;
- u překážky se snadno vzdává;
- úsilí nevnímá jako plodné;
- nepřijímá negativní zpětnou vazbu;
- cítí se špatně, když vidí úspěch ostatních.

Člověk s růstovým nastavením mysli:

- přijímá výzvy, těší se na ně;
- tváří v tvář překážkám vytrvá;
- úsilí vnímá jako cestu k mistrovství;
- kritiku vnímá pozitivně (že ho posouvá, učí se ho dělat lepším);
- v úspěchu ostatních vidí inspiraci.

Efektivní nejsou ani pochvaly, ani tresty, ani odměny (snižují vnitřní motivaci k učení).

Efektivní je povzbuzování k většímu úsilí – projevování vysokých očekávání – silné přesvědčení, že dítě může uspět, když se bude hodně snažit, když vyvine dostatečně vysoké úsilí.

Dítě musí věřit, že svou pílí může dosáhnout úspěchu, zvládnout úkol.

Proto by povzbuzování učitele mělo směřovat hlavně na snahu a úsilí dětí, na pokrok a růst (na to, čeho dosáhly procvičováním, vytrvalostí, vhodným postupem atd.), např.:

- Líbilo se mi, jak moc ses dneska snažila při stříhání sněhových vloček.
- Každému z nás trvá učení různě dlouho. Budeš-li se takhle i nadále snažit, zvládneš to.
- Každý se učí jinak. Zkusíme najít způsob, který vyhovuje tobě.

Chvála by se neměla týkat osobnostních vlastností dítěte, ale jeho snahy a úspěchů!

(DWECK, Carol S. *Nastavení mysli: nová psychologie úspěchu, aneb, naučte se využít svůj potenciál*. Vydání druhé, aktualizované. Přeložil Kateřina EŠNEROVÁ. V Brně: Jan Melvil Publishing, 2017. Žádná velká věda. ISBN 978-80-7555-032-3)

3. téma: Metakognice

Výklad:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Lektor seznámí účastníky s pojmem metakognice za pomoci slidu prezentace (viz obr. č. 3.2.2.16–3.2.2.20).

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Metakognice (Wiliam, 2011, s. 148)

= **reflexe svých vlastních učebních procesů**, podporuje sebedoznání, sebevědomí i rozvoj studijních schopností, pomáhá regulovat proces učení, uvědomit si vlastní pokrok, posiluje odpovědnost za výkon.

- Metakognice obsahuje:
- **vědomí toho, co jedinec zná** (metakognitivní znalost),
- **co umí** (metakognitivní dovednosti)
- **co ví o svých vlastních poznávacích schopnostech** (metakognitivní zkušenost).

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.16: Slide 17 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Nová taxonomie vzdělávacích cílů – dimenze myšlenkových procesů (Marzano, Kendall, 2007)

Pyramida dimenzí myšlenkových procesů (Marzano, Kendall, 2007) je grafická reprezentace, která ukazuje pět úrovní myšlenkových procesů. Vrchol pyramidy je modrý a nese nápis 'METAKOGNICE'. Pod ním jsou čtyři zelené úrovně, které odshora dolů obsahují následující texty: 'Použití', 'Analyzování', 'Pochopení' a 'Zapamatování'.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.17: Slide 18 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Součásti metakognice (Marzano, Kendall, 2007)

1. Co je cílem mého učení? Co nového se naučím? (MONITOROVÁNÍ OSOBNÍCH CÍLŮ/PŘÍNOSŮ)
2. Co mi obvykle pomáhá se něco naučit? Jak jsem řešil podobnou úlohu v minulosti? (MONITOROVÁNÍ PROCESU UČENÍ)
3. Co mi není jasné? Čemu na tom vlastně nerozumím? Které části učiva nerozumím? (MONITOROVÁNÍ SROZUMITELNOST)
4. Jaké další informace potřebuji získat? Kde mohu získat potřebné informace? (MONITOROVÁNÍ PŘESNOSTI)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.18: Slide 19 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Nová taxonomie vzdělávacích cílů – dimenze myšlenkových procesů (Marzano, Kendall, 2007)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.19: Slide 20 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Složky seberegulace (self-system)

- 1. Motivace** Jakou mám motivaci se tomu naučit?
- 2. Emoční odezva** Jaké pocity to ve mně vyvolává?
- 3. Vnímání vlastní zdatnosti** Jaké mám šance uspět?
- 4. Osobní významnost** Jak je to pro mě osobně důležité?

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.20: Slide 21 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

4. téma: Sebehodnocení dětí v mateřské škole

Výklad:

Lektor pokračuje výkladem na téma Sebehodnocení dětí v mateřské škole.

Děti jsou schopny sebehodnocení cca od 3 let, kdy se utváří vědomí sociálního Já (vědomí jedinečnosti).

Dítě vnímá, jak se k němu chovají druzí, a na tomto základě si vytváří vztah k sobě samému.

Děti od 3 do 6 let mívají velmi vysoké sebehodnocení.

Se sebehodnocením pomáhá stanovování výchovně-vzdělávacích cílů: Pokud dětem není jasné, kam směřují / co se mají naučit, jen těžko mohou pochopit informace o tom, jak se jim daří na cestě k tomuto cíli.

Děti se s cíli vydávají na pomyslnou cestu vlastního učení a na jejím konci se vracejí zpět, aby si uvědomily, jaká v jejich vědomostech, dovednostech nastala změna.

Důležitá je potřeba se k cílům průběžně vracet, zhodnocovat, zda se k cíli děti blíží, a poskytovat jim odpovídající úkoly a formující zpětnou vazbu, která ovlivní jejich celkový výkon.

Ideální je takový stav, kdy každé dítě pracuje na úrovni svého osobního maxima a přitom svoje učení zvládá, rozumí mu a prožívá svůj osobní úspěch, který vede k motivaci pro danou činnost.

Sebehodnocení ve formativním hodnocení

Dovednost, při níž děti:

- Samy rozpoznají, zda dosáhly stanoveného cíle.
- Uvedou, co jim k tomu pomohlo.
- Reflektují kvalitu vlastní práce.
- Identifikují své silné stránky.
- Identifikují své slabé stránky.
- Plánují, co udělat do příště (stanovují si reálné cíle a postupy do budoucna), a to vše za účelem zlepšení.

Sebehodnocení vypovídá o implicitních jevech, které učitel jako vnější pozorovatel vnímat nemůže, např. spokojenost dítěte s dosaženým výsledkem apod.

Jak začít se sebehodnocením?

Již od začátku by měl učitel vnášet do přemýšlení dětí otázky:

- Jak děti svoji práci hodnotí?
- Proč svoji práci hodnotí tak, jak ji hodnotí?

Příklad:

Děti ze svých 18 obrázků vybírají 13 obrázků do kalendáře pro rodiče – musí vybírat ty, které se líbí jim, které by se mohly líbit rodičům. Klademe jim i otázku: Proč? – aby postupně uměly své rozhodnutí zdůvodňovat.

a) Sebehodnocení pohybem

Děti:

- ukážou palcem nahoru, dolů, uprostřed (na znamení toho, jak samy hodnotí svou míru spokojenosti);
- zvednou ruku nahoru, nechají ji na stolečku či někde uprostřed;
- pracují s celým tělem (posadit se, do dřepu, stoupnout si apod.);
- zaujmou pozici na linii mezi oknem a dveřmi apod.

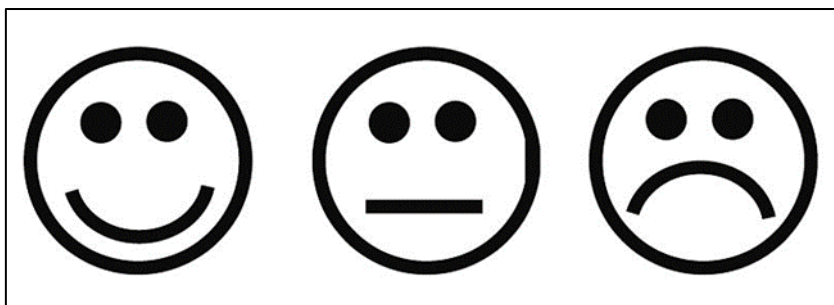
b) Sebehodnocení grafickým symbolem

V učebně rozmístíme cedulky se symboly (veselé slunce, slunce mírně schované za mrakem, černý mrak; klasické emotikony apod.) a děti se při hodnocení postaví ke značce, která podle nich vystihuje jejich výkon.

Značky si mohou kreslit pod hotový úkol apod.

Emotikony – musí mít jasnou posloupnost, aby byly dětem srozumitelné (viz obr. č. 3.2.2.21).

Obr. č. 3.2.2.21: Emotikony (zdroj: https://www.123rf.com/clipart-vector/happy_smiley.html?sti=lrr4q1jt0lrx1q4tx|)

Lektor na slidech ukáže příklady sebehodnocení v MŠ (viz obr. č. 3.2.2.22–3.2.2.25).

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Sluníčka a mráčky Jasno, polojasno, zataženo

Zdroj obrázků: <https://slideplayer.cz/slide/2694109/>, citováno 14. 7. 2019

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.22: Slide 24 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Technika semaforu:
Kolíčky se jmény, fotografie dětí

Zdroje: <https://cz.pinterest.com/pin/369435975679371320/>; <https://www.imageneseducativas.com/semaforo-del-comportamiento-bueno-y-otras-propuestas/>; <https://slideplayer.cz/slide/2694109/>, citováno 14. 7. 2019

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.23: Slide 25 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Grafické vyjádření: teploměr

Zdroj: Interní materiál dr. Staré, in Starý, Laufková a kol. (2016)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.24: Slide 26 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vrstevnické učení a využití semaforu

dítě pracuje a nepřeje si být
rušeno.

- **Zelená:** dítě má již hotovo a hledá ty, kteří žádají o pomoc (zdroje obrázků: nevnučuje se, pomoc ale nabízí).
- **Žlutá:** dítě si samo neví rady a říká si o podporu kamaráda.
- **Červená:** dítě vůbec nerozumí/neumí a potřebuje pomoc učitelky.

(Zdroje obrázků: <https://edustanekov.cz/wp-content/uploads/2019/03/Zna%CC%81mk%CC%81platek-9-3-EDU-Stan%CC%81ckov.pdf> a <https://cz.pinterest.com/pin/752453050217760751/>)

SEMAFOR

HOTOVO odpovím	
HOTOVO chci další práci	
PRACUJI jde mi to dobře	
PROBLÉM sračím se sám/sama	
POMOC! S. O. S.	

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.25: Slide 27 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Úkol:

Lektor zadá účastníkům úkol. Budou pracovat ve skupinách po 3–4 lidech.

- Pokuste se ve skupině vygenerovat vhodné obecné otázky k sebehodnocení dětí (hodnocení úkolu).
- Zásobárna otázek k sebehodnocení v komunitním kruhu:

Sebehodnocení dětí

V souvislosti s cílem vzdělávání (co bylo cílem aktivity) a kritérii hodnocení (jaké bylo zadání práce).

Sebereflexe pozitivní emoce:

Co tě dnes nejvíce bavilo?

Z čeho jsi měl při práci radost?

Potřeboval jsi od někoho pomoci?

Co se ti podařilo?

Pomohl jsi někomu ty?

Sebereflexe negativní emoce:

Bylo něco, co jsi nezládl?

Co ti dělalo starosti?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co bys udělal jinak?

Je něco, co jsi mohl udělat lépe?

Co příště budeš dělat jinak?

Sebereflexe myšlení/učení:

Co by tě ještě zajímalo?

Naučil ses dnes něco nového?

Co bys potřeboval, aby se ti pracovalo lépe?

Co bys kamarádovi poradil pro příště?

Jak jste postupovali při práci na...

Co vás zaujalo?

Překvapilo tě něco?

Sebehodnocení dětí – otázky

Jak se ti pracovalo?

Co jsi prožíval?

Nastaly překážky?

Co ti dalo největší práci?

Co se ti povedlo?

Uděláš příště něco jinak?

Co bys navrhoval?

Závěrečné hodnocení v kruhu na koberci

Pozn.: Po kruhu může putovat míček či maňásek a ten, kdo ho má v ruce, se vyjádří.

Dětem klademe otevřené otázky typu:

Jak se ti dnes pracovalo?

Jak se ti líbily dnešní aktivity?

Která činnost se ti nejvíce líbila?

Co tě dnes nejvíce zaujalo?

Kterou činnost by sis ráda zopakoval/a?

Jak se ti pracovalo na tabuli?

Co pro tebe bylo dnes nové?

Co se ti dnes podařilo nejlépe?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co tě nejvíce potěšilo?
Co ses dnes naučil/a?
Co ses dnes dozvěděl/a?
Co by ses ještě chtěl/a dozvědět?
Co pro tebe bylo dnes nejzajímavější?
Co tě překvapilo?
Jak se ti dařilo při?
Jaký pokus si udělal/a?
Co ses dnes dozvěděl/a?
Co pro tebe bylo lehké?
Který úkol byl pro tebe těžký?
Čím si nejsi jistý/á?
Co by sis ještě rád zopakoval/a?
Jak ses cítil/a při hře s...?
Jak ses cítil/a při řešení ...?
Jak jsi spokojený/á se svým dnešním výtvozem?
Jak se ti dnes pracovalo ve skupině?
Co byl změnil/a?
Co bys příště udělal/a jinak?
Bylo něco, co se ti nelíbilo a chtěl bys to dělat jinak?
Pomohl/a jsi dnes někomu?
Jaký pocit jsi měl/a z toho, že jsi někomu pomohl/a?
Který kamarád ti dnes pomohl?
Chtěl/a bys někoho pochválit? Proč?
Jaké chování kamaráda se ti nelíbilo a proč?

Pozn. 1: Na závěr dětem poděkujeme a společně si zatleskáme.

Pozn. 2: Otázky můžeme nahrávat na digitální mikrofon a dále s nimi pracovat.

Také je možné, aby dítě/moderátor pokládalo otázky dalším dětem.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zdroj otázek: BALLONOVÁ, Blažena, Olga FILÁKOVÁ, Soňa HANZALOVÁ, et al. *Školka hrou: výchovně-vzdělávací činnost: odborná metodická příručka pro didaktickou praxi v mateřských školách s možností využití digitálního edukačního obsahu a interaktivních metod*. Druhé vydání. Přeložila Veronika DAVIDOVÁ, přeložil Jana POLEDOVÁ. Praha: EDULAB, [2016]. ISBN 978-80-906082-4-5.

5. téma: Vrstevnické hodnocení a učení

Výklad:

Lektor se v této části věnuje tématu Vrstevnické hodnocení a učení. Lektor vysvětlí pojem vrstevnické hodnocení:

- Děti se hodnotí navzájem.
- Je vhodné nastavit dopředu pravidla: ohleduplnost, slušnost, ocenění toho, co se povedlo, až potom návrhy na zlepšení (co se nepovedlo, ...).
- Mluva a hodnocení učitele (viz první blok) jsou pro děti vzorem.
- Platí, že dítě se může kdykoliv hodnocení kamaráda vzdát (nemusí hodnotit jeho práci).
- Nehodnotíme nikdy osobnost dítěte, zaměřujeme se na proces a výsledek práce.

Lektor představí možnosti formativního hodnocení výtvarných činností. Je nutné:

- stanovit cíl a kritéria jeho splnění;
- seznámení dětí s cílem a kritérii (motivace);
- vystoupení dítěte – ukáže ostatním svůj obrázek;
- sebehodnocení dítěte – jak ono si myslí, že se mu obrázek povedl, zda splnilo zadaná kritéria, jak se mu pracovalo, za co by se chtělo ocenit ...;
- hodnocení ostatních dětí – nejprve ocenění, teprve potom, co by se dalo udělat lépe a co by mohlo pro příště pomoci pracovat lépe;
- závěrečné hodnocení učitele.

Lektor uvede příklad prostřednictvím slidy prezentace (viz obr. č. 3.2.2.26).

Dvě hvězdičky a jedno přání

- Děti hledají na práci/projevu kamaráda dvě věci, které ocení a jednu věc mu doporučí/přejí, aby zlepšil.

(zdroje obrázků:
<https://www.psychologytoday.com/za/blog/charlespower/201607/2-million-page-views-6-years-blogs-the-top-10>
<https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/magic-wand-with-stars-vector-14850885>)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Lektor popíše pozitiva a výzvy vrstevnických hodnocení.

Pozitiva:

- Hodnocení je řečeno jejich jazykem, obvykle, bez velkých slov – rozumí mu.
- Je informačně bohaté (dítě nezískává zpětnou vazbu jen od učitele, ale může ji získat i od všech dětí ve třídě).
- Děti se učí komunikovat se svými vrstevníky – rozvíjí své komunikační dovednosti, slovní zásobu – jakým způsobem posoudit projev, jak klást otázky, jak reagovat na tvrzení ostatních, jak aktivně naslouchat.
- Zapojují se i děti, které jsou za jiných okolností pasivní.

Výzvy:

- Hodnocení je velice citlivé na klima třídy (můžete si dovolit tam, kde víte, že děti k sobě budou ohleduplné a zpětnou vazbu od svých kamarádů přijmou).
- Může být náročné na čas, mladší děti neudrží pozornost
- Tzn. zapojovat lze menší počty dětí (začít s nácvikem ve skupinkách) případně losovat a nechat hodnotit jen některé z dětí.
- Zaměřit se na hodnocení – budovat pozitivní klima třídy.

6. téma: Dítě coby aktivní participant na učení a hodnocení

Výklad:

Lektor se snaží účastníkům popsat dítě coby aktivního participanta na učení a hodnocení za využití prezentace (viz obr. č. 3.2.2.26–3.2.2.28).

Hodnocení aktivit

Co mi přišlo snadné (+)	O čem bych se chtěl dozvědět více (?)
Co mi připadalo obtížné (-)	

Po dokončení práce děti uvádějí:

- 1 věc, která se jim na daném úkolu zdála snadná (+),
- 1 věc, která jim připadala obtížná (-),
- 1 věc, která pro ně byla zajímavá (Interesting) / o čem bych se chtěl/a dozvědět více (?).

Zaznamenávání odpovědí učitelkou na připravenou tabuli / flipchart / barevné lístečky.

Vhodné se vracet k aktivitám, které dětem dělaly obtíže nebo které je zaujaly.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Hodnocení aktivit v komunitním kruhu

- Slovním projevem s využitím předpony nej (nejlepší x nejtěžší x nejrychlejší x nejzábavnější x nejoblíbenější, nejveselejší...)
- Slovním projevem s využitím stupňování přídavných jmen (těžké-těžší-nejtěžší x lehké-lehčí-nejlehčí ...)
- Slovním projevem s využitím citoslovcí (jupí, hurá, hip hip hurá, br, mňam, mňam, mňam, achich, achich, ach...)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.27: Slide 36 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Hodnocení aktivit v komunitním kruhu

- Nonverbálně (mrkáním x máváním x dupáním x tleskáním...pantomimicky)
- Obrázkem (přiložením karty vyjadřující emoce=karty: „Cesta k sobě, Cesta životem“)
- Pohybem (výskokem, poskoky, dřepy, ležením na zádech nebo na břiše, holubičkou, vyhazováním šátků do výšky...)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.28: Slide 39 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Závěr/shrnutí:

Lektor provede závěrečné shrnutí bloku (viz obr. č. 3.2.2.29–3.2.2.32).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Předpoklady úspěšného zavedení FH do praxe MŠ

- **Vnitřní přesvědčení učitelů** o fungování FH – o pozitivním efektu na rozvoj dětí.
- **Seznámení rodičů s myšlenkami FH** a podpora jeho využívání
- **Spolupráce mezi učiteli**, vytvoření prostoru pro reflexi a sebereflexi, sdílení zkušeností s kolegy.
- Zásadní pro FH nejsou metody/ techniky / nástroje jako takové, ale **respektující komunikace**, založená na popisném jazyku zpětné vazby (konstruktivní věcné hodnocení).
- Vyberte si 1 metodu / techniku / nástroj, který budete postupně s dětmi rozvíjet.
- **Zavádění FH je postupný a pomalý proces!**

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.29: Slide 40 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Jaké změny při využívání FH prožívají děti?

- Lépe se v MŠ cítí, spolupracují, zlepšuje se jejich chování a komunikace
- Více se toho naučí
- Učení je více baví a učí se snáze a rychleji
- Více si uvědomují, co a proč se učí
- Zlepšuje se třídní klima

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.30: Slide 41 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Jaké dopady má zavádění FH na učitele?

- Více přemýšlí nad přípravou aktivit
- Používají méně odměn a trestů, povzbuzují děti a projevují víru ve schopnosti dětí
- Snaží se více respektovat individualitu dítěte
- Zaměřují se na seberegulaci žáků (skrze sebehodnocení)
- Kladou větší důraz na spolupráci s rodiči

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.2.31: Slide 42 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Obr. č. 3.2.2.32: Slide 37 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

3.2.3 BLOK č. 3 (Stanovování kritérií hodnocení)

Cíle bloku č. 3:

- Vysvětlit výhody kritériálního hodnocení.
- Předložit klady a zápory jednotlivých typů kritérií – na diagnostických materiálech využívaných v mateřských školách.
- Navrhnout vylepšení vlastních materiálů používaných v MŠ.

Rozsah:

- 2 hodiny (2 x 45 min.)

Obsah bloku č. 3 (aktivity, úkoly, průběh):

1. téma: Stanovování kritérií hodnocení

Aktivita:

Lektor začne blok evokační aktivitou, kdy ukáže účastníkům následující slide powerpointové prezentace Stanovování kritérií hodnocení (viz obr. č. 3.2.3.1).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Máte měřítko na to, jak má vypadat a chutnat bábovka?

(zdroj obrázku: <https://www.mamincinyrecepty.cz/babovky-a-perniky/mrkvova-babovka>)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.1: Slide 2 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Smyslem je, aby se účastníci zamysleli nad tím, jaká jsou kritéria hodnocení obecně.

Kritéria hodnocení „jsou měřítko, kterými poměříme kvalitu různých produktů“. (CHVÁL, Martin. Jak poznáme, že se žáci něco naučili? In K. Starý (Ed.), *Pedagogika ve škole*. Praha: Portál, 2008, s. 47-67)

Kritéria hodnocení mají úzkou vazbu na výchovně-vzdělávací cíle.

Otázky lektora:

- Používáte ve své praxi kritéria hodnocení?
- Kde?
- Proč?
- V čem vám pomáhají?

Lektor dává účastníkům krátký čas na promyšlení odpovědí a následně si jejich reakce vyslechne.

Výklad:

Lektor představí typy kritérií a hodnocení. Lektor se opírá o prezentaci Stanovování kritérií hodnocení (viz obr. č. 3.2.3.7–3.2.3.13). Lektor při této příležitosti rozdává účastníkům nakopírovanou přílohu 5.2.3.1 a 5.2.3.2, kterou mají také k dispozici v LMS UNIFOR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„Checklist“ – jen odškrtnáváme položky

Evaluace tematických celků ve vztahu k dílčím cílům RVP PV	
Dílčí cíle 5 oblastí obsahu předškolního vzdělávání	Číslo týdne:
	39
Dítě a jeho tělo	
uvědomění si vlastního těla	/
rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí	/
rozvoj a užívání všech smyslů	/
rozvoj fyzické i psychické zdatnosti	/
osvojení si věku přiměřených praktických dovedností	/
osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě	/
osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí	/
vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu	/

Zdroj: Evaluace ve vztahu ke klíčovým kompetencím (celý dokument viz příloha 1).
In Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.2: Slide 5 (zdroj: KREJČOVÁ, Věra, POCHE KARGEROVÁ, Jana a SYSLOVÁ, Zora. *Individualizace v mateřské škole*. Vydání první. Praha: Portál, 2015. 182 stran. ISBN 978-80-262-0812-9)

K individualizaci vzdělávání přispívá také fakt, že pedagogové ve svých plánech nestrukturují vzdělávací nabídku v TVP podle dní v týdnu, ale vytvářejí soubor návrhů činností, které by v rámci tématu bylo možné s dětmi realizovat. Činnosti navrhuje pedagog většinou více, než v konečném důsledku s dětmi zrealizuje, což nevadí, protože jak RVP PV praví: „Nemělo by být povinností pedagoga dodržovat vslekerou předem připravenou nabídku.“ (RVP PV, 2004, s. 43). Připravenou nabídku můžeme obrázně chápat jako jakýsi „švédský stůl“, z něhož pedagog v průběhu týdne na základě „chuti“ dětí vybírá takové činnosti, které budou v daný moment co nejvíce odpovídat potřebám dětí a vyhovovat aktuální situaci.

Pro hodnocení toho, k jakým vzdělávacím cílům směřovala realizovaná nabídka, využívají pedagogové evaluační tabulky zaměřené na dílčí cíle z pěti vzdělávacích oblastí a klíčové kompetence RVP PV.

Ukážeme si, jak realizované téma vyhodnotila Romana Černá.

 Otázka, kterou si při evaluaci kladla: Vedla vzdělávací nabídka v realizovaném tématu „Lidské tělo“ k rozvoji klíčových kompetencí? Kterých? (Upozorňujeme, že se nejedná o vyhodnocování úrovně klíčových kompetencí dětí. Nehodnotíme, zda kompetence dětí mají nebo nemají, ale to, zda měly příležitost si je osvojit).

Tab. 13 Evaluace ve vztahu ke klíčovým kompetencím

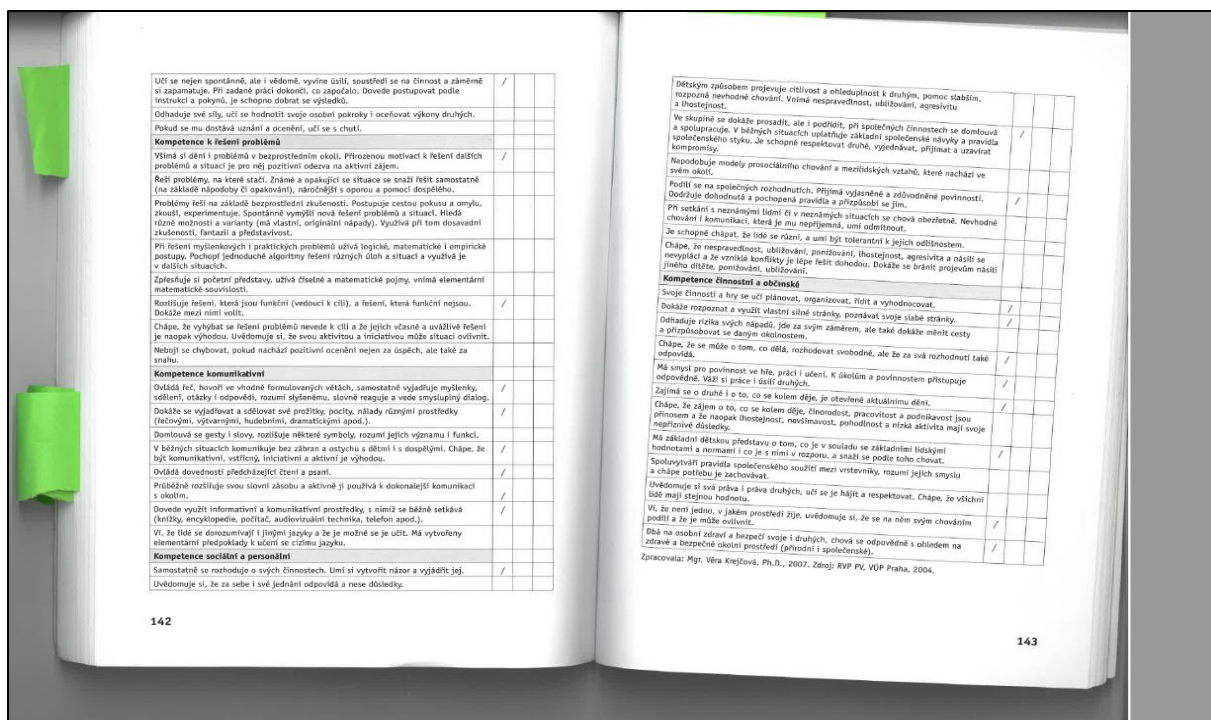
Evaluace tematických celků ve vztahu ke klíčovým kompetencím z RVP PV	
Klíčové kompetence	Číslo týdne:
	39
Kompetence k učení	
Soustředěné pozoruje, zkoumá, objevuje, všimá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků, symbolů.	/
Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení.	/
Má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, a jeho rozmanitostech a proměnách. Orientuje se v řádu a dění prostředí, ve kterém žije.	/
Kladie otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všimá, co se kolem něho děje. Očekává poznatky o věcech, jevům a dějům, které kolem sebe vidí. Rozpovídá, že se může mnohem naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo.	/

Obr. 29 Samostatná činnost v centru dílna: pohyblivé lidské tělo

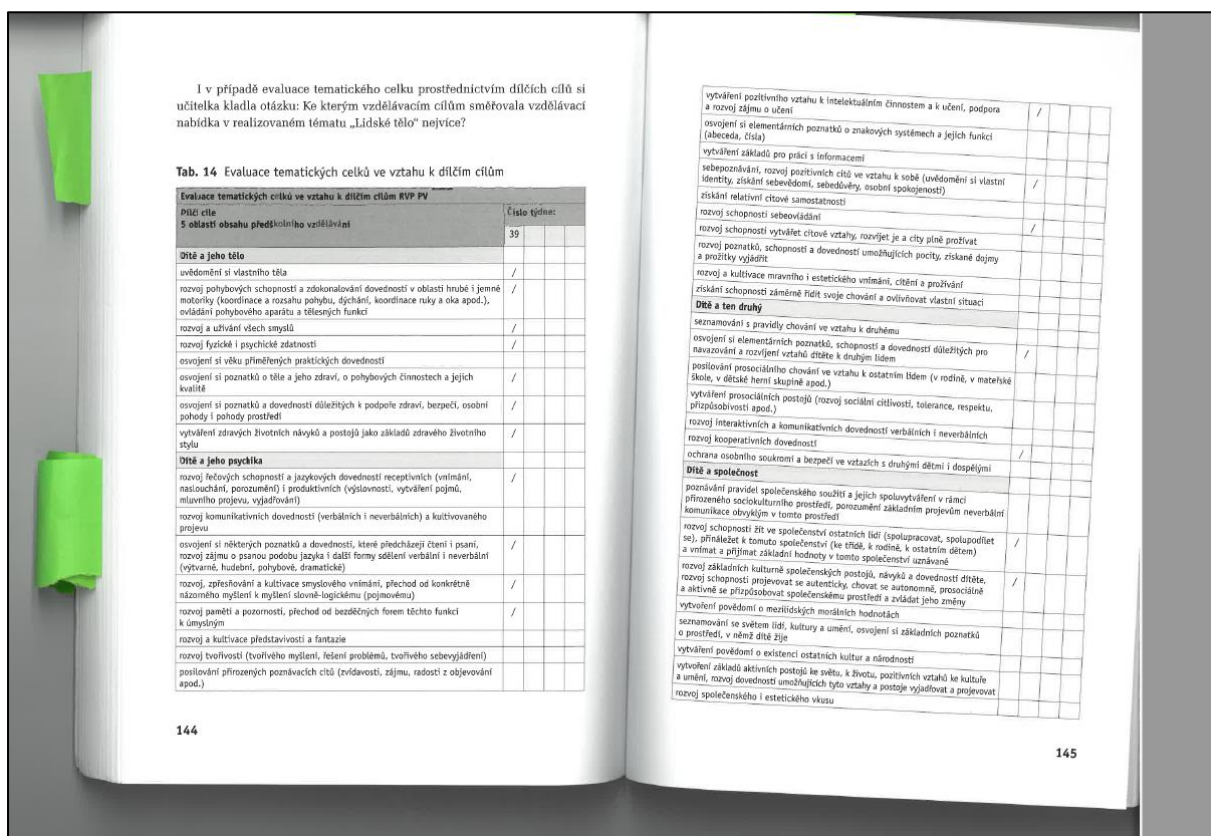
140

141

Obr. č. 3.2.3.3: Příloha 5.2.3.1, část 1. (zdroj: KREJČOVÁ, Věra, Jana KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ. *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0812-9)

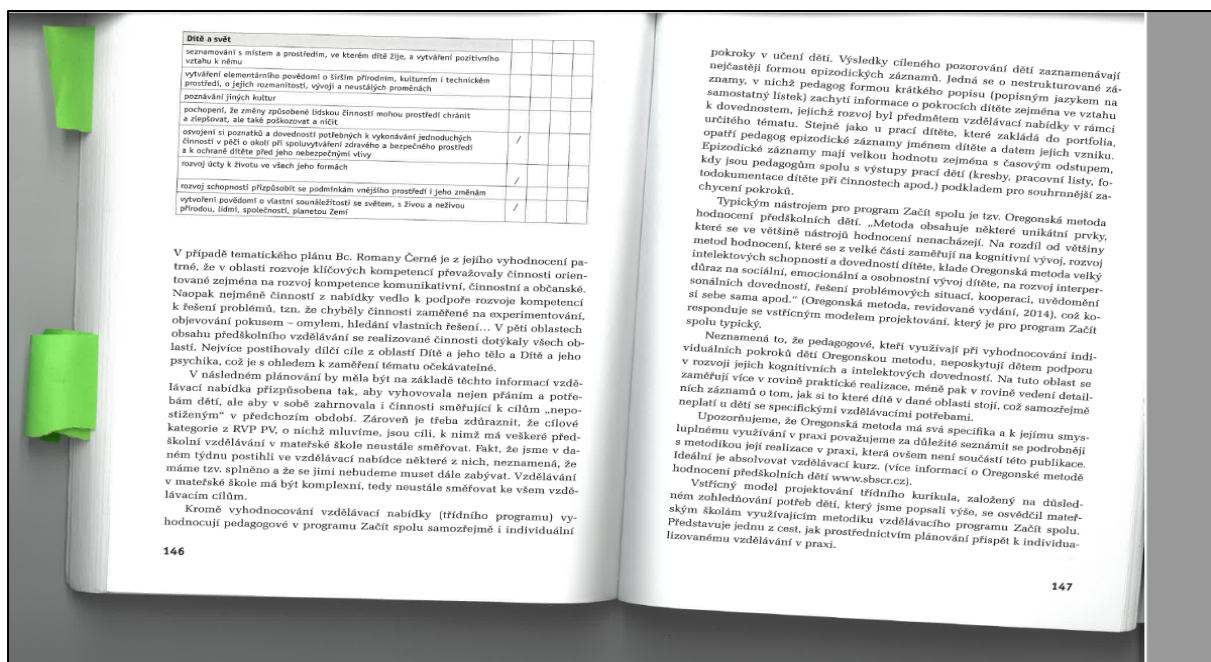

Obr. č. 3.2.3.4: Příloha č. 5.2.3.1, část 2. (zdroj: KREJČOVÁ, Věra, Jana KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ. Individualizace v mateřské škole. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0812-9)

Obr. č. 3.2.3.5: Příloha 5.2.3.1, část 3. (zdroj: KREJČOVÁ, Věra, Jana KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ. Individualizace v mateřské škole. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0812-9)

Obr. č. 3.2.3.6: Příloha 5.2.3.1, část 4. (zdroj: KREJČOVÁ, Věra, Jana KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ. Individualizace v mateřské škole. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0812-9)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Hodnocení na škále (verbální)

STOLOVÁNÍ	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
Samostatně si přinese jídlo a sklídí ze stolu			
Samostatně prostře			
Nalije si nápoj ze zásobníku i naběračkou			
Samostatně používá celý příbor (krájí nožem)			
Samostatně si namaže chleba			

Zdroj: Mateřská škola Zlín, Potoky 4224, příspěvková organizace – Záznamy o rozvoji dítěte. Celý inspirativní dokument viz příloha č. 2

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.7: Slide 6 (zdroj: Mateřská škola Zlín, Potoky 4224, p.o.)

Příloha 5.2.3.2 k tomuto slidu je k dispozici v LMS UNIFOR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy

Hodnocení na škále II.

Oblast sociálně-kulturní	2010–2011			2011–2012			2012–2013			2013–2014		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
přijímá autoritu, je zdvořilý												
zdraví známé děti i dospělé												
vyslechne sdělení, neskáče do řeči												
uposlechne pokyn												
poprosí, poděkuje, požádá o pomoc												
dodržuje pravidla skupiny												
dodržuje herní pravidla, hraje a chová se spravedlivě a fair												
podřídí se rozhodnutí skupiny a přizpůsobí se společnému programu												
spolupracuje s ostatními dětmi ve skupině												
vyjednává a domluví se na společném řešení												

Zdroj: Bečvářová, 2010 (celý dotazník k hodnocení vzdělávacích pokroků dítěte viz příloha 3)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.8: Slide 7 (zdroj: BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 171 s. ISBN 978-80-7367-221-8)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy

Hodnocení na škále III.

Hodnocení dítěte v jednotlivých dovednostech (způsobilostech):

dosud nezvládá (má vážnější obtíže)	X
zvládá s vynaložením maximálního úsilí	1
přetrvávají problémy (občasné, dílčí)	2
zvládá spolehlivě, bezpečně	3
není hodnoceno (nelze říci, neprojevuje se)	4
	N

Zdroj: Bečvářová, 2010 (celý dotazník k hodnocení vzdělávacích pokroků dítěte viz příloha 3)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.9: Slide 8 (zdroj: BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 171 s. ISBN 978-80-7367-221-8)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Grafické hodnocení

Název očekávaného výstupu

Hodnocení na schodech: puntík značí, na kterém z 10 by dítě mělo být; postavička značí, kde se dítě nachází dle záznamů učitele (může být doplněno postavičkou jiné barvy – dle rodičů či dítěte samotného (sebehodnocení))

Zdroj: LAUFKOVÁ Veronika a Kateřina NOVOTNÁ (2014). Školní hodnocení z pohledu žáků. *Orbis Scholae*, 8(1), 111–127. <https://doi.org/10.14712/23363177.2015.8>

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.10: Slide 9 (zdroj: Veronika Laufková, Kateřina Novotná)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Kritéria a četnost výskytu

Kritérium: oblast sociálně-kulturní	stále	často	někdy	výjimečně
Přijímá autoritu, je zdvořilý				
Zdraví známé děti i dospělé				
Vyslechne sdělení, neskáče do řeči				
Uposlechne pokyn				
Dodržuje herní pravidla, hraje a chová se spravedlivě a fér				
Spolupracuje s ostatními dětmi ve skupině				

Zdroj: Bečvářová, 2010 (upraveno)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.11: Slide 10 (zdroj: BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 171 s. ISBN 978-80-7367-221-8)

 EVROPSKÁ UNIE Evropské strukturální a investiční fondy Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY	
Holistická sada kritérií	
Holistická sada kritérií pro psychomotorické tempo dítěte	
Body	Popis
3 Adekvátní	Dítě je průměrně živé, reaguje rychle a svižně, ale nikoli zbrkle.
2 Potřebuje vylepšení	Dítě je po stránce fyzické i psychické velmi živé, rychlé, někdy až zbrklé.
1 Potřebuje vylepšení	Dítě je pomalejší, všechno mu trvá déle.
0 Neadekvátní	Dítě je nápadně pomalé, ve všem bývá mezi posledními.
Kompetence leadera úspěšné školy CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145	

Obr. č. 3.2.3.12: Slide 11 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

 EVROPSKÁ UNIE Evropské strukturální a investiční fondy Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY			
Analytická sada kritérií			
Analytická sada kritérií – Recitace básně			
	Kvalita 1	Kvalita 2	Kvalita 3
Schopnost reprodukovat text z paměti	Dítě recituje z paměti báseň, která má min. 6 veršů, bez pomoci učitele.	Žák umí zrecitovat polovinu básně (6 veršů). K recitaci potřebuje občasnou pomoc učitele.	Žák umí recitovat méně než 3 verše. K recitaci potřebuje stálou pomoc učitele.
Způsob recitace	Dítě mluví zcela srozumitelně a nahlas.	Dítě mluví srozumitelně a nahlas pouze po upozornění učitele či dalších dětí.	Dítě mluví potichu a nesrozumitelně.
Oční kontakt	Dítě udržuje s publikem oční kontakt.	Dítě ztrácí oční kontakt s publikem (chvíli se dívá do země či do publika).	Dítě vůbec neudržuje s publikem oční kontakt.
Kompetence leadera úspěšné školy CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145			

Obr. č. 3.2.3.13: Slide 12 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

Reflexe:

Po výkladu následuje reflexe. Lektor klade účastníkům otázky a nechává jim dostatek prostoru na promyšlení odpovědí.

Otázky lektora:

- Jaké typy kritérií používáte?
- Jaké jsou jejich silné a slabé stránky?
- Jaké máte návrhy na vylepšení svých diagnostických materiálů?

Následuje diskuse mezi účastníky.

2. téma: Pravidla chování/soužití ve třídě

Výklad:

Lektor se v další části věnuje tématu Pravidla chování/soužití ve třídě. Klade důraz na důležitost společného vytváření pravidel. Může využít prezentaci Stanovování kritérií hodnocení (viz obr. č. 3.2.3.14–3.2.3.16).

Společně vytvořená pravidla chování

- Napomáhají uspokojení potřeby bezpečí, struktury, řádu, jistoty u dětí.
- Nabízejí prostor pro rozvoj sebekázně a sebekontroly.
- Pokud se děti podílejí na vytváření pravidel, dobře porozumí jejich významu a důležitosti.
- Pokud si pravidla formulují samy děti, cítí se za jejich dodržování mnohem odpovědnější a více motivovány.
- V případě přestupků proti společně daným pravidlům jsou často schopné řešit situace samy.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.14: Slide 14 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Společně vytvořená pravidla chování

- Pravidla musí být naformulována jazykem, který je dětem srozumitelný.
- Je vhodné uvést dětské formulace pravidel.
- Pravidla by měla být formulována pozitivně – co se od dítěte očekává - „Po třídě chodíme pomalu“.

Zdroj obrázku: Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015

Kompetence leadera úspěšné školy
 CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.3.15: Slide 15 (zdroj: Veronika Laufková, Miluše Vondráková)

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
 MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Společně vytvořená pravidla chování

Příklad pravidel vytvořených dětmi v MŠ Sokolská, Olomouc:

- Mluvíme potichu a hezky.
- Nasloucháme si.
- Chováme se k sobě hezky.
- Chodíme pomalu.

Zdroj: Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015

Kompetence leadera úspěšné školy
 CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. 3.2.3.16: Slide 16 (zdroj: KREJČOVÁ, Věra, POCHE KARGEROVÁ, Jana a SYSLOVÁ, Zora. *Individualizace v mateřské škole*. Vydání první. Praha: Portál, 2015. 182 stran. ISBN 978-80-262-0812-9.)

Reflexe:

EVROPSKÁ UNIE
 Evropské strukturální a investiční fondy
 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Lektor zahájí reflexi.

Otázky lektora:

- Máte sestavená pravidla chování?
- Jak znějí a jak vypadají?
- Znájí je děti?
- Pomáhaly při jejich vytváření – vytvářely si je samy? Jakým způsobem?
- Jak byste současná pravidla chování vylepšili?

Následuje diskuse mezi účastníky. Zajímavé odpovědi a náměty zapisuje lektor na flipchart.

Závěr/diskuse:

Na závěr lektor shrne, proč je vhodné používat kritéria hodnocení:

- slouží konkretizaci výkonu;
- pomáhají hledat silné stránky;
- odkrývají slabé stránky;
- předem známá kritéria děti motivují;
- zmírňují subjektivitu hodnocení;
- kritéria vytvořená společně s dětmi (např. pravidla chování) vtahují osobnost dítěte do procesu učení i hodnocení, směřují ho k autoregulaci chování i učení a vedou ho k odpovědnosti za vlastní výsledky;
- mohou být dobrým podkladem pro sebehodnocení dítěte, vrstevnické hodnocení i hodnocení učitele.

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

3.2.4 BLOK č. 4 (Nástroje a techniky formativního hodnocení v mateřských školách)

Cíle bloku č. 4:

- Objasnit pojmy související s formativním hodnocením
- Aplikovat metody formativního hodnocení v prostředí MŠ.

Rozsah:

- 1 hodiny (1 x 45 min.)

Obsah bloku č. 4 (aktivity, úkoly, průběh):

Výklad:

Závěrečná část prezenčního setkání je zaměřena spíše teoreticky. Lektor nejprve vymezí pojmy a definice související s formativním hodnocením a opírá se slidy prezentace Nástroje a techniky formativního hodnocení v mateřských školách (viz obr. č. 3.2.4.1–3.2.4.8).

Obr. č. 3.2.4.1: Slide 2 (zdroj: Jitka Nábělková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

V pedagogické praxi znamená formativní hodnocení několik kroků:

- Děti chápou cíl, o kterém přemýšlejí, a rozumí mu,
- dokáží rozeznat kvalitu,
- ví, jak poznají, zda dosáhly či nedosáhly cíle,
- učitel má během hodiny představu o tom, kde se které dítě v procesu porozumění nachází (kartičky, semafor atp.),
- děti mají příležitost pro vzájemné hodnocení mezi sebou a prostor pro sebehodnocení. (Formativní hodnocení je skvělý nástroj pro lepší učení).

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.4.2: Slide 3 (zdroj: Jitka Nábělková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Význam formativního hodnocení dítěte v mateřské škole

- Ukotvení v RVP PV,
- tvorba celého systému technik, metod a nástrojů formativního hodnocení, jež se stane důležitým článkem v realizaci a naplnění ŠVP mateřské školy vycházejícího z RVP PV.
- Každá mateřská škola, popř. každý jednotlivý učitel, si vytváří svůj systém sledování, hodnocení a způsob záznamů pokroků dítěte. Systém musí být přehledný, smysluplný a účelný. Písemné záznamy, případně další doklady vypovídající o dítěti a jeho pokrocích, jsou důvěrné a přístupné pouze učitelům mateřské školy, ČŠI, popř. rodičům. Učitel je využívá při každodenní práci, při tvorbě PLPP nebo IVP, pro komunikaci a spolupráci s rodiči. Hodnocení výsledků vzdělávání vyžaduje úzkou spolupráci všech učitelů.

(Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2018, online)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.4.3: Slide 4 (zdroj: Jitka Nábělková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Způsob vedení vzdělávání učitele mateřské školy

Učitel mateřské školy vede vzdělávání tak, aby:

- se děti rozvíjely v souladu se svými schopnostmi a možnostmi a současně byl podněcován jejich individuální rozvoj,
- bylo posilováno sebevědomí dětí a jejich důvěra ve vlastní schopnosti.

Dále ve vztahu k rodičům dětí učitel MŠ:

- usiluje o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči,
- umožňuje rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení,
- vede s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení (pravidelná individuální konzultační činnost, práce s portfoliem dítěte aj.).

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.4.4: Slide 5 (zdroj: Jitka Nábělková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Významy formativního hodnocení lze shrnout do několika bodů:

- přispívá k budování sebedůvěry dítěte,
- pomáhá učení,
- dítě obdrží informaci, nakolik dosáhlo cílů učení, a pomáhá mu určit cíle další,
- tento způsob hodnocení odpovídá cílům učení,
- pomáhá učiteli plánovat další učení.

Siraj-Blatchford a kol. (2002) potvrdili význam formativního hodnocení potřeb dětí a jejich podpory v učení.

Pokud učitel používal principy formativního hodnocení, žáci považovali jejich přístup za spravedlivý (Laufková, Novotná, 2014).

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.4.5: Slide 6 (zdroj: Jitka Nábělková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vymezení cílů formativního hodnocení v prostředí mateřských škol

- Zpráva ČŠI (Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení. Modifikace pro předškolní vzdělávání, datum neuvedeno, 2019, online)
- Vymezením cílů formativního hodnocení lze následně určit a popsat metody, nástroje a techniky formativního hodnocení vhodné pro prostředí mateřských škol.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.4.6: Slide 7 (zdroj: Jitka Nábělková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Metody a nástroje formativního hodnocení v praxi mateřských škol

Formativní hodnocení obecně používá všechny druhy metod známých z běžného vzdělávání. Jsou však uzpůsobeny tak, aby naplnily cíle formativního hodnocení.

Howard (2011, online) doporučuje ve formativním hodnocení dodržovat tyto zásady:

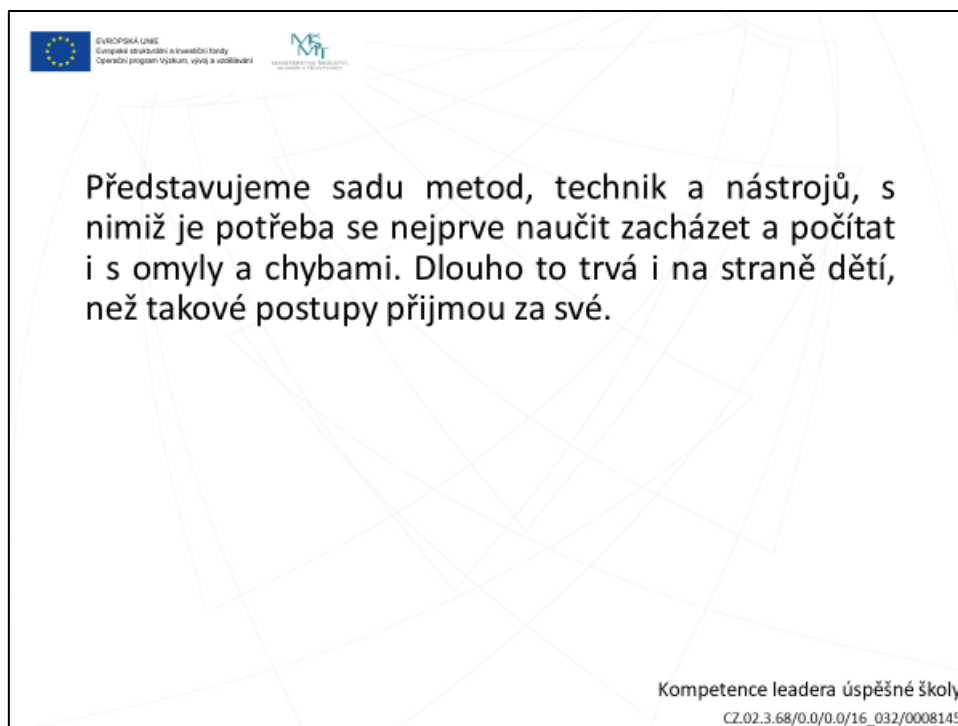
- Používat více nástrojů pro více účelů.
- Řešit více vývojových oblastí.
- Jednat v souladu s poznatky o učení v daném vývojovém období.
- Shromažďovat informace z více zdrojů.
- Zavést systémový přístup.

Vyhnout se nevhodnému používání informací o hodnocení, konkrétně označování dětí, předvídaní budoucího akademického a celoživotního úspěchu dětí.
(Howard, 2011, online)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.2.4.7: Slide 8 (zdroj: Jitka Nábělková)

Obr. č. 3.2.4.8: Slide 9 (zdroj: Jitka Nábělková)

Úkol:

Lektor rozdělí účastníky do 3–4 skupin a zadá jim úkol. Účastníci mají navrhnout vlastní akční plán pro zavádění vámi zvolených metod/technik/nástrojů formativního hodnocení v MŠ. Náměty zaznamenávají na papíry. Následně je představí ostatním účastníkům.

Otázky lektora:

- Proč by se měla užívat kritéria hodnocení ve výuce?
- V jakých oblastech byste použili kritéria hodnocení.
- Jsou nějaké nástroje a techniky formativního hodnocení, které plánujete ověřit ve vašem školním prostředí.

Lektor dává účastníkům dostatek prostoru k promyšlení odpovědí.

Závěr:

Na závěr prezenčního setkání dá lektor účastníkům prostor pro dotazy na pojmy, kterým nerozuměli, a proto, aby sami přispěli vlastními náměty na využití formativního hodnocení v MŠ apod.

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?

- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

Použitá literatura a zdroje Metodického bloku č. 2 (Doplňkový tematický blok I - Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků škol v oblasti zavádění formativního hodnocení – verze pro MŠ a SPgŠ):

1. BAHBOUH, Radvan. *Pohádka o ztracené krajině: Psychologie sebekoučování*. Ilustrovala Jaroslava BIČOVSKÁ. Praha: Qed Group, 2010. ISBN 978-80-86149-61-5.
2. BALLONOVÁ, Blažena, FILÁKOVÁ, Olga, HANZALOVÁ, Soňa et al. *Školka hrou: výchovně-vzdělávací činnost: odborná metodická příručka pro didaktickou praxi v mateřských školách s možností využití digitálního edukačního obsahu a interaktivních metod*. Druhé vydání. Přeložila Veronika DAVIDOVÁ, přeložil Jana POLENDOVÁ. Praha: EDULAB, 2016. ISBN 978-80-906082-4-5.
3. BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 171 s. ISBN 978-80-7367-221-8.
4. Česká školní inspekce. *Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení. Modifikace pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha, 2019 [cit. 5.10.2020]. Dostupné z <https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/Obr%C3%A1zky%20ke%20C4%8D%C3%A1nk%C5%AFm/Kvalitn%C3%AD%20C5%A1kola%209.%206.%202015/Kvalitni-skola-kriteri-a-indikatory-hodnoceni-konecna-verze-s-poznamkou-pod-carou.pdf>
5. DWECKOVÁ, Carol. *Nastavení mysli – Nová psychologie úspěchu aneb naučte se využít svůj potenciál*. Brno: Jan Melvil publishing, 2017. 320 stran. ISBN 978-80-7555-032-3.
6. CHVÁL, Martin. Jak poznáme, že se žáci něco naučili? In K. Starý (Ed.), *Pedagogika ve škole*. Praha: Portál, 2008, s. 47-67.
7. HOWARD, Eboni C. Moving forward with kindergarten readiness assessment efforts: A position paper of the early childhood education state collaborative on assessment and student standards. *ERIC* [online]. 2011, 15 [cit. 07.09.2019.]. ISSN N/A. Dostupné z: <https://eric.ed.gov/?id=ED543310>
8. KREJČOVÁ, Věra, POCHE KARGEROVÁ, Jana a SYSLOVÁ, Zora. *Individualizace v mateřské škole*. Vydání první. Praha: Portál, 2015. 182 stran. ISBN 978-80-262-0812-9.)
9. LAUFKOVÁ, Veronika a NOVOTNÁ, Kateřina. Školní hodnocení z pohledu žáků. *Orbis Scholae*, 2014, Vol. 8, No. 1, 111–127.
10. MAŠÍČEK, Viktor. Karty DIXIT [foto]. [online]. [Cit. 15.11.2020]. Dostupné z: https://masicek.net/dixit/dixit_2-karty.jpg

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

11. MARZANO, Robert J. a KENDALL John S. *Designing & assessing educational objectives: applying the new taxonomy*. Thousand Oaks: Corwin Press, 2008c. ISBN 9781412940351.
12. MORAVCOVÁ, Alice. Sebehodnocení a vzájemné hodnocení pedagogů a žáků v kontextu autoevaluace školy. Zkušenosti ze Speciální ZŠ, MŠ a PrŠ Moravská Třebová [online]. n.d. [Cit. 14.7.2019]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/2694109/>
13. MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy©2018. [Cit. 16.5.2020]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>
14. SIRAJ-BLATCHFORD, Iram, SYLVA, Kathy, MUTTOCK, Stella, GILDEN, Rose a BELL, Danny. *Researching effective pedagogy in the early years: Department for education and skills, corp creator*. Research Report RR356, 2002. ISBN 1-84185-758-0.
15. STARÝ, Karel a kol. *Formativní hodnocení ve výuce*. Vydání první. Praha: Portál, 2016. 174 stran. ISBN 978-80-262-1001-6.
16. TOMANOVÁ, Dana. *Úvod do pedagogické diagnostiky v mateřské škole*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1426-0.

